

ובמי קולון

וכזו להם מעומק לבם המערבי, אולם הם שיגשו תחת שלטון המלכים הפרוסים. כעבור מאה שנים בא השיחורר הבא — האנגלים נכנסו לקלן בסוף מלחמת העולם הראשונה, והם נשארו בה עד 1926. באותה שנה הפכה קלן לאזור מפרו, בו אסור היה לגרמניה להחזיק צבא.

מן המצב הנעים הזה שוחררה קלן על ידי היטלר, בהרפתקה הגדולה הראשונה שלו. הוא שלח את הצבא לקלן. קבלת הפנים היתה מאכזבת, והיטלר לא סלח זאת לקלן לעולם. בכל תקופת שלטונו נאם בה רק פעם אחת.

בפעם האחרונה שוחררה קלן בליל 30 במאי, 1942, על ידי 1130 מפציצים כבדים, שהריקו עליה את מטענם תוך 90 דקות. השיחורר נזיה יסודי מאד — מרכז העיר נחרב לחלוטין, ואפילו ה"דום" המפורסם. א.ז. הכנסיות הנהדרות ביותר בעולם לולו, שבנייתו נמשכה 800 שנה, נפגע.

בתום שיחורר זה מצאו 800 אלף בני קלן את עצמם יושבים על עיי התרבות. המחלמה דיללה את מספרם, אולם הגל העצום של הפליטים מן המזרח התיכון גם אותם. הם קיללו את "היטלר המשוגע" שהיה אשם הכל, שמחו בסתר לבם כי סוף סוף נפטרו מן הפרוסים האוריים (שמולתם נמחקה אישם במזרח) ושחזו את ראשיהם שלהם, הר קונראד אדנאור, להיות ראשי-משלה בבון הסמוכה.

לא היה להם מה לעשות, מלבד לעבוד. לכן התחילו לעבוד.

***

חור בין השניים

ה עבודה ממתקנה את החיים, העצלות מנחמת את האברים — זהו פיתגם גרמני. האנגלים עבדים מתוך בשה מסיימת, כאילו ביקשו להתנצל על עיסוק בלתי נעים ובליתי-גנטימני כזה. הצרפתים עובדים כרי להווח את מעט הכסף הדרוש להשגת המטרה האמיתית של החיים — התענוג. האמריקאים עובדים כרי לקנות מכשיר טליוויזיה, וכדי שמכוניתם לא תהיה ישנה יותר ממכונית משפחת ג'ונס השכנה. הגרמנים עובדים מפני שזהו תוכן חייהם.

גרמני שאינו עובד מרגיש את עצמו ברע, כאילו הרג מישהו. כאשר ששה מליון גרמנים היו מחוסרי-עבודה, הם בחרו בהיטלר, כי גם מהמת-עולם היתה עדיפה בעיניהם על חוסר-עבודה. כאשר שוחררה קלן על ידי המפציצים הבריטיים והאמריקאים ממרבית בתי-ההתנחמו בני העיר על פי יש להם מה לעשות. הם שכחו את הכל ועבדו.

בחלון הרגחה של אותה התנועה ברינג, הרחוב הראשי של קלן, תלויים שני תצלומים ארוייים, בלי שם הסבר. האחד מראה מיטשת שכולו חורבות, ועליו כתוב: "1945". השני מראה שורה של בנייני-ענק חדישים באותו מקום, ועליו רשום: "1957".

אין צורך בתמונות. כי באותו מקום די להרים את העיניים ולהסתכל בסביבה. לפני עשר שנים לא עמד כאן בית אחד על כנו. עתה מתנשאים לכל אורך הרינג בנייני-פאר חדישים, לפי הסיגנון האמריקאי האחרון. רק האופירה עוד עומדת בחורבנה, מול השער העתיק של העיר, שרד מימי הביניים.

קלן העתיקה היתה בנויה בחצי גורן עגולה, גשענת על הריין. היא היתה מוקפת חומה. במרוצת הימים גדלה העיר, ומסביב רובע העתיק קמה חצי גורן עגולה גדולה יותר, גם היא מוקפת חומה. מעבר לחומות אלה קמו הפרברים, מקומות המגורים של מרבית בני העיר. הכל דומה לזו-הסהר, שלשח את קריניו החזה ב-180 בעלות.

כאשר אמצעי-השיחורר החדישים הפכו את החומות למיותרות, הרסו בני קלן את שני מעגלי הביצורים. במקום המעגל הפנימי קם ה"רינג", שדרה שורכה כדרך רחוב בן יהודה בתל-אביב, ושהא מרכז החיים העירוניים. במקום המעגל החיצוני קמה טבעת של חורשות. כל זה יחד הפך את העיר ליפה מאד.

קלן היא חלק מ"פלא הכלכלי" — מושג השגור בפי הגרמני כמו "קייבוק גלוית" בפה הישראלי. הכל חדש, הכל מודרני, הכל משגשג. היכלי-מסחר, בתי-תיאטרון, ארמונות-ביטוח, רובעים שלמים שקמו מאז המלחמה. רק פה ושם עוד נשאר מגרש ריק, כמו חור בשורת שיניים מבריקות, והעין מבחינה בשרידי של קיר, שארית של תקרה, שנחטכו על ידי פצצה כמו בטכני-גילוח.

***

מותר להיות עדין

מ בחוק נראה בית הגרמני כבנין גדול רגיל, מרובע וחסר קישוטים. הוא עומד במרכזו של קלן העתיקה, בקירבת הריין והדום. לפני כמה מאות שנים נבחרו כאן הקיסרים של הריין הגרמני, באסיפת הנסיכים-ההבוחרים. אחר-כך היתה כאן הבורסה. כיום הוא משמש לעריכת נשפים המוניים.

הנשף נערך בכל שלוש הקומות — בסך הכל כמעט תריסר אולמות אדירים, שמבניהם שימשו לריקוד, המחצית השניה לשתייה ולאכילה. למעלה מאלף אש באו לנשף זה (8 ל"י ליחיד) ומספר דומה בא לכל אחד מהנשפים שהתקיימו בבנין זה בכל שאר ערבי שבוע זה. כולם, בלי יוצא מן הכלל, נזיו מוזגשים בתחפושות מלאות — רובן תחפושות שנקנו בחנות, במחיר עצומות ל"י, וטיימטשו מן הסתם לכמה שנים.

הפרוצדורה היתה פשוטה. בני הווגות נפרדו ליד דלת הכניסה, ואחרי זה לא היו יכולים למצוא זה את זה בהמון גם אילו רצו בכך. אולם הווגות היו מיעוט גם בין הבאים. לרוב באו קבוצות של עלמות וקבוצות של בחורים לחוד — חברים מקום-העבודה, חברות מערייה-השדה.

האחירה היתה מרוממת, ואחרי השתייה הראשונה, היתה מרוממת עוד יותר. כל אחד הזמין כל אחת. אחרי כמה ריקודים נפרד הזוג הארעי, או ירד למרתף לשנות בקבוק שממניה, ואורי זמן מה נפרד כדי לאפשר יצירת זוגות חדשים.

מעל לכל היתה פרושה אווירה של עליונות אמיתית. כשהגרמנים רציניים הם רציניים. כשהם עליונים, הם עליונים. בשבע הקרינבל הותר לעם השמרני של קלן לשמות, והוא מנצל את ההזדמנות ביסודיות גרמנית ובקיצוניות גרמנית. שום דבר בישראל אינו דומה לקרינבל זה. בפורים הולכים הווגות ברחובות תל-אביב ומתחפשים את השמחה. אולם הרייפה אחרי השמחה דומה לרייפה אחרי

— חייליו של פרידריך רברייקוד ובנות טירול, אה מה צורתם המדויקת

ת גורכיות וקסדות-זהב ללה ומן הצדדים בקעה קוד גרמני שהיה מורכב ב את המלים:

חזון. / שנה תמימה /

זה והנשף של משמר, שהעמיד את העיר קלן

העיר המשוחררת

יר ששוחררה לעתים כה ל דור ודור קם מישהו רצתה בכך ואם לא.

זמן קצר לפני חורבן חיוניות — האחת מצפון ייר לצרפת. לכן הקימו ייר קולון, היא קלן.

בור כמה מאות שנים עליה ארכ בישוף. זכהו מו את הזכות להשתתף ר עם בני קלן עצמם — קיסר, גירשו את הביישוף גדולות. חיץ מזה גירשו כלכלי לזמן רב.

נפוליאון, שצירף אותה גם לבנים נהדרים, מגפים שום מה קיבלו הקלנאים של העיר, והם שולטים ת, על שם הניצוץ בו

הבית בו היו מייצרים מאז נושא כל בקבוק של

את קלן מעול הצרפתים נבאים שנוא את הפרוסים

חיילי הכיבוש של בכל קארניבל של העיר.

האציל

באחת מפניות בנין גירצניץ משתטשע גרמני בגיל העמידה. הוא לבוש בתלבושת האופיינית של סוחר קלן האצילים בימי הזהר, עת קמו נגד הבישוף וגירשוהו מן העיר, יחד עם היהודים.

הירח — ככל שהולכים לקראתו, כך הוא מתרחק. לכן יוצאים בני תל-אביב מזוכבים מכל נשף המוני במזרחי ובבית הביטה. אם השמחה אינה באה מכפגם, אינה באה לעולם.

דיפלומט הדוי, שנודמן לי לשמוע את דעתו בגרמניה, טען כי כל עם יש לו גיל, כמו לבן-אדם. הצרפתים דומים לאדם שהוא מעל לגיל מאה — זום מפוכחים מאד, מנוהים מאד ורודפית-ענוגות. האנגלים דומים לאדם בן 50, הכמים ומבוגרים, אך עודם מוכשרים למעשים. ואילו הגרמנים הם כאדם הן 17 — נוטים למצבירות משתנים, חכרי יציבות ושתיימשקל, מוכשרים לאכזריות חסרת-המחשבה של נער ולשמחה האמיתית של נער.

התרועה באולמות הגירצניץ התאימה לתיאור זה — השמחה שברה את כל המחיצות, ודקות מעטות אחרי בואי נשפטתי בה ככל אזר.

***

גבירות בניעזיים פכירות

ה זוגות קפצו, התזמורת הרעדה את הקירות העתיקים. "בארץ חריין, בארץ זה היין / אך זה הדבר היפה: / שכל הלבושות כאן כהרף עין / מיד מבינים זה את זה..."

ברחובות גרמניה אינן מרבה להסתכל בבנות. הן יפות למדי, אך אינן יכול להבחין בכך. כי בגרמניה גם לבחורות היפות ביותר יש כשרון עצום לכער את עצמן בודון. הן לובשות כולן נעליים שטוחות ומגשמות (הקרויות "נעליים סבירות"). כל אחת יודעת בדיוק מה השמלה המתאמה לה פחות מכל. רובן המכריע כמעט ואינן מתאפרות ואינן צובעות את השפתים. כי בגרמניה היא ארץ שמרנית, והאמא אינה מרשה.

האמא נקראת בגרמנית "מ"ט" (מתחרז עם "רות"), והשפעתה על החיים אדירה. המוטי סבורה כי רק יצאניות צובעת את השפתים ומתנוגות על עקבים גבוהים. לכן הגרמניות מושכות עד אין שעור פחות מאשר האנגליות הנחמדות והצרפתיות המעניינות.

אולם בקרינבל מותר הכל, והמוטי מרשה להתלבש ככל העולה על רוח הבת. הדבר העולה על רוח הבת הוא לרוב הדבר המתאים ביותר לגופה. בעלות רגליים יפות לבושות כעזרות-בית, בחצאית שחורה קצרה המגיעה בקושי לקצה העליון של הירכיים, או בתלבושות בעלות אפשרויות דומות. כך מלתבר כי הגרמניות הן יפות למדי.

ריה עמדה על המדרגות. קדתי לה קידה מנומסת קטנה ויצאנו להאלס. היא עבדה בחנות מכולת באחד הפרברים, פניה היו עגולות, והיא היתה חמודה. אחרי הריקוד מיהרה להציג אתי בפני חברותיה, גם הן ובניות באותה חנות.

תחילה לא האמינו שאני מישראל, כי ישראל היא יותר מדי אכזונית ורחוקה, והיה יותר קל לחשוב שאני אנגלי. כשהאמינו לתועלת, התגאו מאד במוצאי המרוחק. השם ישראל לא עורר אצלן שום קשר רוחני למשהו בלתי-נעים. הן היו בנות 20, וכל אשר זכרו מן המלחמה היו החורבות.

"חייב אתה, חביבי / לנשק את פי / אך לעולם אל נא תשאל / מה שמי, מה שמי, מה שמי..."

מאריך היינץ היתה קצת יותר מבוגרת. היא היתה שחרחרת, ערנית מאד, לבושה בשמלת ריקוד וגרברירשת שחורות, שהבליטו את רגלה ומוצקות החטובות. היא עבדה בחברת-ביטח, במחלקה של אביה, וגם החבר שלה עבד באותה חברה, במחלקה אחרת. החבר לא נראה באופק כאשר נתקלתי בה. היא (חמש) בעמוד (14)